Roll No. Code No. 14206

Directorate of Distance Education

ACHARYA SECOND YEAR EXAMINATION- MAY, 2014

Paper 6:: VYAKARANA

(लघुशब्देन्दुशेखरः-स्त्रीप्रत्यय-कारक-अव्ययीभावप्रकरणानि)

Time : 3 hrs.] [Max. Marks: 100

(Note: Write all answers in ANSWER paper only)

सूचनाः- केचन पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः। **5x20=100**

1. " गतिबुद्धि " इति सूत्रं विधिसूत्रं उत नियमसूत्रम्, शेखररीत्या विशदयत।

2. " कृतपूर्वी कटम् " इत्यत्र षष्ठीविभक्तिः कुतो न भवतीति निरूपयत।

3. आधारस्य त्रैविध्यं प्रतिपादयत।

4. जातिलक्षणं नागेशरीत्या विशदयत।

5. अनुपसर्जनादिति गृह्यमाणविशेषणम् उत स्त्रीप्रत्यय-विशेषणमिति विवेचयत।

6. वक्ष्यमाणे ..... त्यत्र ङीपमाशङ्क्य टापं साधयत।

7. समर्थः पदविधिः इति सूत्रे सामर्थ्यं पदविधित्वञ्च उपपादयत।

8. विभाषाधिकारस्य प्रयोजनं निरूपयत।

9. समासान्ताः इत्यधिकारविषये प्राच्यनव्ययोः मतं लिखत।

10. अजाद्यतष्टाप् ...... इति सूत्रे अतः इत्यस्य फलं ब्रूत।

OOO

Roll No. Code No. 14207

Directorate of Distance Education

ACHARYA SECOND YEAR EXAMINATION- MAY, 2014

Paper 7:: VYAKARANA

(वैयाकरणसिद्धान्तलघुमञ्जूषायां सुबर्थवादः, महाभाष्ये कारके (१-४-२३), अनभिहिते (२-३-१))

Time : 3 hrs.] [Max. Marks: 100

(Note: Write all answers in ANSWER paper only)

सूचनाः- केचन पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः। 5x20=100

1. प्रातिपदिकार्थसूत्रे चतुर्भिः प्रकारैः वचनग्रहणप्रत्याख्यानं निरूपयत।

2. नागेशसिद्धान्तरीत्या कर्मसंज्ञां परिष्कुरुत।

3. स्वातन्त्र्यं यथाग्रन्थं विशदयत।

4. सम्प्रदानप्रभेदान् निरूपयत।

5. कारकशब्दार्थं निरूप्य ब्राह्मणस्य पुत्रं पन्थानं पच्छतीत्यादौ ब्राह्मणस्य कुतो न कारकत्वमिति निरूपयत।

6. पचादीनां प्रतिकारकं क्रियाभेदो नाम कोऽसौ विवृणुत।

7. प्रधाने समवाये स्थाली परतन्त्रा, व्यवाये स्वतन्त्रा इमां पङ्क्तिं सावतरणं व्याख्यात।

8. अनभिहिते इति सूत्रे यथेच्छं चत्वारि वार्तिकानि व्याख्यात।

9. अनभिहिताधिकारस्य प्रत्याख्यानरीतिं प्रदर्शयत।

10. अनभिहिताधिकारः आवश्यकः उत नेति यथाभाष्यं विशदयत।

OOO

Roll No. Code No. 14208

Directorate of Distance Education

ACHARYA SECOND YEAR EXAMINATION- MAY, 2014

Paper 8:: VYAKARANA

(महाभाष्यम् - ७,८,९ आह्निकानि लघुमञ्जूषायां शक्तिलक्षणाव्यञ्जनप्रकरणानि)

Time : 3 hrs.] [Max. Marks: 100

(Note: Write all answers in ANSWER paper only)

I. प्रश्नत्रयं समाधेयम्। **3x20=60**

1. स्थानिवत्सूत्रे एकदेशविकृतस्योपसंख्यानं कर्तव्यं न वेति प्रतिपादयत।

2. "प्रत्ययस्य लुक्श्लुलुपः" इति सूत्रे प्रत्ययग्रहणप्रयोजनं प्रतिपाद्य तदावश्यकं न वेति विचारयत।

3. 'स्थानेन्तरतमः' इति सूत्रे संहितापाठे किं प्रथमान्तपाठः आश्रयणीयः, उत सप्तम्यन्तपाठः विशदयत।

4. स्वं रुपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा इति सूत्रस्य प्रयोजनं प्रतिपाद्य तत्प्रत्याख्यानप्रकारं विशदयत।

5. इग्यणः सम्प्रसारणं यथाभाष्यं व्याख्यात।

6. 'एच इग्घ्रस्वादेशे' इति सूत्रप्रयोजनानि प्रतिपाद्य प्रत्याख्यानप्रकारं दर्शयत।

II. द्वौ समाधेयौ। **4x20=40**

1. लक्षणायाः गौणी, शुद्धभेदौ विमृशत।

2. शक्तेः त्रैविध्यं निरूपयत।

3. लक्षणाविषये नैयायिकमतं निरूपयत।

4. व्यञ्जनावृत्तिं सोदाहरणं निरूपयत।

OOO

Roll No. Code No. 14209

Directorate of Distance Education

ACHARYA SECOND YEAR EXAMINATION- MAY, 2014

Paper 9:: VYAKARANA

(लघुशब्देन्दुशेखरे-अजन्तप्रकरणम्, वाक्यपदीये साधनसमुद्देशः-कर्माधिकाशन्तम्,
न्यायसिद्धान्तमुक्तावली-शब्दखण्डः)

Time : 3 hrs.] [Max. Marks: 100

(Note: Write all answers in ANSWER paper only)

I. पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः। **5x10=50**

1. प्राचीनोक्तनिराकरणपूर्वकं विकारगमानां प्रत्ययसंज्ञां वारयत।
2. बहुवचने झल्येत्, झलि किम्-व्याख्यात।
3. आतोऽनापः इति न्यासः कार्यो न वा।
4. जशः शी-व्याख्यात।
5. प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणमिति सूत्रे प्रथमप्रत्ययग्रहणप्रयोजनं निरूपयत।
6. यूस्त्र्याख्यौ नदी-अत्र दीर्घयोः ग्रहणे प्रमाणमुपस्थापयत।
7. अयोगवाहानां स्वरूपं विशदयत।

वाक्यपदीयम्

II. द्वौ समाधेयौ। **2x15=30**

1. ईप्सितकर्मणः त्रिविधत्वं सोदाहरणं निरूप्य,चतुर्धान्यत्तु कल्पितमित्यंशं विशदयत।
2. धातोरर्थान्तरेवृत्तेः-इत्यादिकारिकां व्याख्यात।
3. हेतु-लक्षण-करणानां भेदं प्रतिपादयत।

मुक्तावली

III एकस्य समाधानं लिखत। **1x20=20**

1. शक्तिग्रहं व्याकरणोपमान .... इत्यादि श्लोकं व्याख्यात।
2. जातौ शक्तिः उत व्यक्तौ निरूपयत।
3. लक्षणास्वरूपं व्याख्यात।

OOO

Roll No. Code No. 14210

Directorate of Distance Education

ACHARYA SECOND YEAR EXAMINATION- MAY, 2014

Paper 10:: VYAKARANA

(व्याकरणशास्त्रीयेतिहासः-निबन्धश्च)

Time : 3 hrs.] [Max. Marks: 100

(Note: Write all answers in ANSWER paper only)

I. त्रयः समाधेयाः। **3x20=60**

1. व्याकरणशास्त्रस्य उत्पत्तिं क्रमिकविकासञ्च विशदयत।
2. महाभाष्यस्य वैशिष्ट्यं लिखत।
3. नागेशविरचितानां ग्रन्थानां वैशिष्ट्यं लिखत।
4. सिद्धान्तकौमुद्याः वैशिष्ट्यं लिखत।
5. नव्यवैयाकरणानां परिचयः।

II चतुर्णां लघुटिप्पणीं लिखत। **4x 5=20**

1. सिद्धान्तकौमुदी।
2. हरदत्तः।
3. भूषणसारः।
4. कैयटः।
5. शब्दरत्नम्।
6. तत्त्वबोधिनी।
7. धातुपाठः।
8. प्रक्रियासर्वस्वम्।

III द्वौ समाधेयौ। **2x10=20**

1. व्याकरणशास्त्रस्य वैशिष्ट्यं प्रयोजनानि च लिखत।
2. महाभाष्यस्य व्याख्यानानां व्याख्यातॄणाञ्च वैशिष्ट्यं लिखत।
3. व्याकरणशास्त्रे भट्टोजिदीक्षितस्य योगदानं लिखत।
4. नागेशभट्टस्य व्याकरणग्रन्थानां वैशिष्ट्यं लिखत।

OOO